

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **R. V.**, zastoupený Mgr. Petrem Havlíkem, advokátem se sídlem Příbram, náměstí T. G. Masaryka 153, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 23. 8. 2021, č. j. 42 Ad 13/2020 - 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci advokátu Mgr. Petru Havlíkovi **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování žalobce a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši **3 146 Kč**. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 16. 4. 2020, č. j. X, zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 24. 2. 2020, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým zamítla žádost žalobce o změnu výše invalidního důchodu pro nesplnění podmínek vyplývajících z § 39 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Na základě posudku OSSZ byl zdravotní stav žalobce zařazen pod kapitolu XIII, oddíl E, položky 1c přílohy k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity (dále jen „vyhláška“); pokles pracovní schopnosti žalobce činil 40 %. Proti rozhodnutí žalované o námitkách podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Praze, který ji jako nedůvodnou v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl.

[2] Krajský soud své závěry opřel především o posudek, který byl pro potřeby přezkumného soudního řízení vypracován dne 1. 9. 2020 posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“). PK MPSV u žalobce konstatovala středně těžké funkční postižení – v. především v oblasti krční páteře s opakovaně udávanými recidivujícími projevy kořenového dráždění, které spadá pod kapitolu XIII, oddíl E, položku 1c vyhlášky. V rámci rozpětí této položky PK MPSV odlišně, oproti předchozím posudkům, seznala pokles pracovní schopnosti žalobce o 35 %, a to zejména pro *impingement syndrom* (po operaci levého ramene) a pro práci ve fyzicky náročné (byť nekvalifikované) profesi. Podle názoru PK MPSV ostatní nemoci neomezovaly žalobce nad rámec základního postižení; PK MPSV dále vysvětlila, že nehodnotila žalobcův zdravotní stav podle jiných kapitol, které se nabízely, jelikož by toto hodnocení nebylo pro žalobce příznivější. Krajský soud uvedl, že posudek PK MPSV považuje za úplný a přesvědčivý, neboť se vypořádává se všemi pro věc relevantními skutečnostmi, které dostatečně odůvodňuje. Na jeho základě dospěl k závěru, že míra poklesu pracovní schopnosti žalobce činila ke dni vydání žalovaného rozhodnutí 35 %, což dle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění odpovídá I. stupni invalidity. Krajský soud závěrem uvedl, že pokud se zdravotní stav žalobce zhoršuje, pak mu nic nebrání v podání nové žádosti o změnu výše invalidního důchodu. Žalobcem navrhované důkazy (lékařské zprávy ze dne 9. 3. 2020 a 30. 4. 2020) krajský soud neprovedl, neboť byly použity PK MPSV jako podklad jejího posudku, přičemž krajský soud dodal, že nemá odpovídající odborné znalosti, aby z nich sám činil jakékoli závěry.

[3] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž výslovně nenamítá žádný z důvodů podle § 103 odst. 1 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatel kasační stížnost opírá o kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

[4] Stěžovatel má za to, že byl nesprávně posouzen jeho zdravotní stav, v jehož důsledku mu nebyl přiznán vyšší stupeň invalidity. Tvrdí, že je v současné době zcela indisponován, je nucen brát silné opiáty a dochází do centra bolesti, které je učeno výhradně pro pacienty s těžkými bolestmi. Z těchto důvodů není schopen fyzicky vykonávat lehčí pracovní činnost, což uvedl také při jednání před krajským soudem. Namítá, že vyšetření lékařkou posudkové komise bylo krátké a lékařka jeho zdravotní stav zlehčovala (vyšetření PK MPSV- pozn. NSS). Ačkoliv tyto skutečnosti stěžovatel namítal i při ústním jednání, kdy současně uvedl množství léků, které je nucen brát, byla jeho žaloba i přesto zamítnuta. Dodává, že v důsledku svého zdravotního stavu, spojeného s účinky léků, dne 20. 9. 2021 upadl a způsobil si frakturu bederní páteře (k tomu doložil lékařskou zprávu ze dne 24. 9. 2021); v běžném životě je stěžovatel prakticky omezen na pouhé ležení (k tomuto citoval z předložené lékařské zprávy). Stěžovatel si je vědom, že správní soudy pouze ověřují, zda je posudek posudkové komise úplný a přesvědčivý, vzhledem k jeho současnému zdravotnímu stavu, kdy je výrazně pracovní i osobně indisponován, má ale za to, že se nelze opírat čistě o posudek PK MPSV ani o lékařské zprávy z roku 2019; proto považuje za vhodné, aby byl vypracován posudek nový, zhotovený objektivně a nezávisle na MPSV, který by měl současně sloužit jako posudek srovnávací. Pokud by byl srovnávací posudek odlišný od prvotního posudku, byla by následující rozhodnutí (založená na posudku PK MPSV) „pouze jakousi formou doktríny plodů z otráveného stromu“.

pokračování

[5] Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že krajský soud rozhodl v souladu s posudkem PK MPSV, který dle závěrů krajského soudu splňuje požadavek úplnosti, správnosti a přesvědčivosti. Ačkoliv stěžovatel s tímto posudkem nesouhlasil, nenavrhla žádné další důkazy, které by jej vyvracely. I Nejvyšší správní soud vychází při přezkoumání zdravotního stavu stěžovatele v době rozhodování správního orgánu; nelze proto vyhovět stěžovateli a vypracovat srovnávací posudek o jeho aktuálním stavu. Současný zdravotní stav může být posuzován pouze na základě nové žádosti o změnu výše invalidního důchodu. Žalovaná proto navrhla kasační stížnost zamítnout.

[6] Stěžovatel v replice upozornil, že žalovaná odkazuje pouze na jednu posudkovou lékařskou zprávu, kterou je dle jejího názoru krajský soud vázán. Stěžovatel je tak odkázán na jediný závěr jediného lékaře, aniž by sám měl možnost nechat posudek přezkoumat, či si nechat vytvořit nový a nezávislý. Jestliže se veškerá další soudní rozhodnutí opírají o jeden posudek, je výsledek vždy stejný, a to v neprospěch stěžovatele; takový postup dle stěžovatele hraničí s doktrínou *plodů z otráveného stromu*, která byla Ústavním soudem shledána jako ústavně nekonformní (nález ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. I. ÚS 1677/13). Jelikož je uvedený lékařský posudek jediným důkazem k prokázání určitého zdravotního stavu, a neměl-li stěžovatel v rámci řízení možnost jej rozporovat, jedná se o porušení práva na spravedlivý proces.

[7] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k posouzení důvodnosti kasačních námitek, musel se zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti.

[8] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. (ve znění účinném od 1. 4. 2021) platí, že jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[9] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech [...] je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů“* (rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Tento právní názor, vyslovený v době, kdy byl institut přijatelnosti omezen pouze na věci mezinárodní ochrany, je plně aplikovatelný i za současné úpravy, neboť podstata tohoto institutu se nezměnila.

[10] Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně neuvedl, v čem spatřuje její přijatelnost, důvody přijatelnosti neshledal ani Nejvyšší správní soud z úřední povinnosti. V řízení nebyla nastolena žádná právní otázka, k níž by se musel vyjádřit v zájmu sjednocování judikatury, najevo nevyšla ani žádná jiná skutečnost, která by svým významem podstatně přesahovala zájmy stěžovatele.

[11] Stěžovatel namítá, že krajský soud opřel svůj rozsudek čistě o posudek PK MPSV, a proto byl jeho zdravotní stav posouzen pouze na základě posudku jediného lékaře. V této souvislosti stěžovatel opakovaně namítl, že bylo vyšetření komise nedostatečné a v průběhu řízení před krajským soudem nebyly brány v potaz stěžovatelem navržené důkazy.

[12] Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je posouzení zdravotního stavu, potažmo invalidity, otázkou odbornou, medicínskou, k níž soud nemá potřebné odborné znalosti; soud proto musí vycházet z odborných závěrů a nemůže si učinit o této otázce posudek sám (srov. například rozsudky ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, č. 511/2005 Sb. NSS, ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009 - 46, nebo ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 - 20). Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení zřizuje jako své orgány posudkové komise (srov. rozsudek ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, publikovaný pod č. 526/2005 Sb. NSS). V jimi vypracovaných posudcích se pak hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochované pracovní schopnosti pojištěnce, ale formulují se v něm i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku vlastní odborné erudice odkázán; proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, úplnost a přesvědčivost (srov. například rozsudky ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, č. 526/2005 Sb. NSS, ze dne 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016 - 57). Předložený posudek pak soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na jeho mimořádný význam v daném typu řízení bývá důkazem rozhodujícím, nevzbuzuje-li z hlediska své komplexnosti a přesvědčivosti žádných pochyb, a nejsou-li současně známy ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by hodnotu posudku mohly zpochybnit (srov. například již uvedený rozsudek č. j. 6 Ads 11/2013 - 20; dále též rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 5 Ads 49/2003 - 136, či již zmíněný rozsudek č. j. 4 Ads 13/2003 - 54).

[13] Posudek, který se zpracovává v řízení o žalobě proti rozhodnutí o nepřiznání invalidního důchodu (nepřiznání změny výše invalidního důchodu), lze považovat za úplný a přesvědčivý jen v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným žadatelem a tyto posudkové závěry jednoznačně a konkrétně zdůvodní. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost, přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 - 48, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61, a ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 - 58).

[14] Z odůvodnění napadeného rozsudku (viz zejména odst. 17 a 18) je zřejmé, že se krajský soud výše zmíněnými atributy posudku PK MPSV zabýval v intencích výše zmiňovaných požadavků judikatury a na tomto základě srozumitelně vyložil, pro považuje za posudek úplný a přesvědčivý. Daná kasační námitka proto nezakládá přijatelnost kasační stížnosti.

pokračování

[15] Pokud jde dále o tvrzení stěžovatele, že se krajský soud nevypořádal s navrženými důkazy, lze jej odkázat na odst. 21 odůvodnění napadeného rozsudku, kde krajský soud uvedl, že tyto důkazy (lékařské zprávy ze dne 9. 3. 2020 a 30. 4. 2020) byly použity PK MPSV jako podklad pro její posudek a že k jejich odbornému posouzení nedisponuje soud odbornou erudicí. Konečně i námitku stěžovatele, týkající se zhoršení jeho zdravotního stavu, vypořádal krajský soud v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu, upozornil-li v odst. 19 odůvodnění svého rozsudku stěžovatele na nutnost podat novou žádost o změnu výše invalidního důchodu, neboť předmětem tohoto řízení bylo posouzení zdravotního stavu stěžovatele ke dni vydání rozhodnutí žalované o námitkách, tedy ke dni 16. 4. 2020 (srov. usnesení tohoto soudu ze dne 10. 5. 2022, č. j. 7 Ads 388/2021 - 30).

[16] Lze tedy uzavřít, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura tohoto soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti; krajský soud se přitom v napadeném rozsudku od této judikatury neodchýlil a nedopustil se ani procesního pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotné právního postavení stěžovatele. Kasační stížnost tedy svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele a Nejvyšší správní soud jí proto v souladu s ustanovením § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[17] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4; č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice měla ve věci plný úspěch, náhrada nákladů řízení jí však v tomto typu řízení přiznána být nemohla. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

[18] Stěžovateli byl usnesením tohoto soudu ze dne 21. 10. 2021, č. j. 3 Ads 271/2021 - 26, ustanoven zástupcem pro dané řízení Mgr. Petr. Havrlík, advokát. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. hradí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Ustanovený zástupce učinil ve věci dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, doplnění kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném pro posuzovanou věc (dále jen „advokátní tarif“), za což mu náleží odměna vypočtená podle § 7 a § 9 odst. 2 advokátního tarifu v úhrnné výši 2 000 Kč a náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu v úhrnné výši 600 Kč, celkem tedy 2 600 Kč. Protože advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho odměna o částku odpovídající této dani, kterou je povinen odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, tj. o 546 Kč. Celková odměna tak činí 3 146 Kč. Tato částka bude Mgr. Petru Havrlíkovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 9. března 2023

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu